

Cítím, že nějak stárnu. Pohyby kolem mne, pohyby 90. let se vytrácejí, a vlastně je to dobře. Všechna ta ambivalentnost, za to, jak mít rád a ne, za to, co se převrátilo, a co je převrácené dodnes. Co se tak nějak převrhlo do dnešního „dnes“. Už to nelze brát ani ambivalentně, literárně maniodepresivně, to obrovské nadšení, pozvolna se rozkrájející skepse. Rozklížení, plíživé, v některých dnech dost mučivé. Pohyby okolosedících jakoby úplně o něčem jiném. Nasazené sebevědomí, musí tu být, firemní kultura přelítá do ne-dobrovolných úsměvů. Dosažení a určování. Kdesi založený kult sebevědomí, dá se tušit, že toto je lehce hrané a chtěné, ale asi to tak musí být. Slečna z nějakého callmarketingu se ještě někde hlasitě směje, hlučící hospoda jejích souvěrců, všichni jsou prý na jedné lodi, a pak ten divný hlas v telefonu, a oni že, proč všichni něco nesdílejí? Stejně nadšení? Marketingové nadšení ve společnosti, která se tak nějak, říká se to, řídí jako firma, to je nám skoro všem jasné, jedeme v tom, jako v droze. Firma prý chce určovat skoro vše, všechny léky, které se nám dostávají, a které ještě dostaneme.

Ten příběh je podivný. Nemá začátek, kromě jediného dne, chybí asi podstatné, ale něco tam je. Nosit to v sobě. Někde ve vnitřnostech. Sledovat se na pravidelných trasách. Trasovat se. Trasovat jedno město. Vlastní vyprázdnění. Vyprázdnění v letech toho města. S tou dobou, kterou si tak nějak vyhláváme. Budování holdingů mělo své vítěze, a už zase i poražené. Obléct se do hávu netečnosti, říkáme poněkolkáté nejisté ano, i když tak nějak cítíme zápor. Usínám. Po poledni. Zaspat a přepulit den. Den kymácivého ne-pohybu v městě dávného ustrnutí, ustrulého v čase klausovského zmrtnění. Vyjevení se obskurních vymezovačů. Další protipohyb. Jednosměrná orientace, něco zas od-souváno na jindy, později, až. Žít pak v nějaké další lajně, ale přijatelnější, příznivější. A najednou jako by firemní koncept 90. let přestal tak nějak vyhovovat, všechny to dovedné, a někdy i dojemné, marketingové prezentace, všechny ty slajdy a úspěchy. Jsme rozpačití se vším tím haraburdím, které jsme si sem přinesli za mnoho let. Nakonec je „úžasné“ pozorovat společnost v další pasti, setrvalém sestupu. Je to až nečekaně děsivé.

Že další nepotřebovat. Výročí, připomínání. A jen další skluz zapomínání. Lehké naklání. Vše vypořadovat skrz šum, nezbytný hluk. „Do té doby...“ – říkáš, do té. Zpovzdálí a jiné se dost podstatně zakrucuje. Nuceno brát si to tak nějak osobně, pohled zvlčelosti, zvlčení. Pohled, který jde odněkud hodně hluboko a těž hluboko z jakéhosi minula. Tápavé šmátrání tmou. Stojící postavy kolem řeky, projíždět kolem nich o několik měsíců dřív. Nic asi nemá svůj přesný čas. Všechna ta míjení jen podtrhují důkaz. O neměnnosti, ale též o naprosté zaměnitelnosti dnů. Někáká radost posuzovaná z dlouhodobého odstupu. Loďky, mnoho loďek, pozorované z jiné lodi. Zarezlost. Sestupují pak do nějakých kobek podpalubních prostor. Tady. Vedle bar. Malé stolky u sloupů. Tříštivé barvy s hudbou. Žád, a popojíždění vlaků. Čím dál jsou dny jen jednotlivými jednotkami, už pak vůbec ne drží pohromadě. Ta jednodennost nějak mrzí, ale zároveň je i obranou, letitou obranou proti obranám. Někdy i proti vlastnímu životu. A pak někam schody, mnoho schodů v mnoha různých městech. Najednou ta neschopnost cokoli reflektovat. Nikam už se necestuje, protože se je na cestě skoro stále. Vzrušuje, zarmucuje, mrazí, zarmucuje druhé, někdy i těší. A vlastně nic z toho a skoro všechno. Teď miluješ, stejně jako i předtím, ty volně čtvrtě předpůlnoční

večery, vždy jsi o nich snil. Ten čas. Na něco. Třeba na ten pohled, vytrvalý, až perseveranční pohled na nápis „Samson electronics“. To, co si nyní myslím, není důležité. Musím si vystačit, sedím zde již nějaký ten čtvrtek sám. Ten pohled se ale dívá někam dovnitř. Najednou jako bych neměl žádné vnitřnosti, jen osamělý prostor, který nelze ničím zaplnit. Nelze už skoro nic zaplnovat, je to jen otevření. Jako rána. Jako rána, když se probouzíš a máš ten prostor vyvalený všude možně, jako zranění.

Vracím se zas posledním „denním“ autobusem, hluboko v noci, někdy po půl jedné. Takže ještě není tak hluboko. Jen hluboko nějak v sobě. Tato noc, stejně jako jiné v poslední době, je ještě hlubší. Vracím se kamsi dál, k jiným rokům. Teď mám trochu čas, než dojdu úplně domů. Než zas dojdu jen někam, kde to je nějaké „doma“. Stále si nezvyknout na ten divný pocit, že si něco nepamatuji, na to svírání v žaludku někdy mezi lety 91 a 97. Divné předtuchy dalšího roku, co se ještě může stát, chci to popsat, ale už to nejde, jsem kdesi dál, ale už nevím kde. Společnost je jaksi zaseklá, jenom jakýs takýs „vývoj“, který se zjevuje jen některým, najednou není kam jít, kam šlápnout, cesty jsou skoro neprůchodné, jako po dnešní jablonecké vichřici, kdy je všude mnoho napadaných stromů, třeba tady v mé oblíbené ulici Na Ostrohu. Ještě trochu té bohobojné prostoty kombinované s nenaznačením, umělostvím životní spekulace, našich spekulativních životů.

Všechno to nějak zahustit. Nezřetelné zápisky vyjevit nějak ven, celý ten nezřetězený život rozsekaný na mozaiky nálad. Rozparcelované kusy, trhané emoce. Chvilkové „exilové“ záskuby při průchody městy. Že je to jen sen, prý. Trochu procitnout. Být jinde, v jiné společnosti, o které snít nakonec bylo tak těžké, a přesto se to zdálo ještě uvěřitelné. Plány na zítřejší den. To zůstává, jen. Vracím se zas s pohledem na tu budovu Finančního úřadu. To velké f tam musí stále být, ta doba byla přeci dobou finančních úřadů, finančních kalkulací a spekulací. Vzpomínka na volby roku 96, a pak odejít. Jenže najednou se ztratilo to slovo kam. Exilové pocity zítřejších dnů. Pohled dozadu náhle není. Nebo aspoň teď není. Ztrácí se to. Někdy nechtít nic z toho minula, není přítomnost, ani to, co následuje. Zbývá jen nejprostší exil následujících hodin.

Mnohé zůstává v deskách personálních ředitelů a jejich pomocných asistentů. Možná tak celá ta doba mezi roky 94–99, pětiletí úspěšnosti, proklamované, zdůrazňované. Dnes jen uzavřeno v mnoha šanonech. Personální ředitelé, a jejich obměňování, až do časů permanentního zúzkostnění. Dohody, výměny a přihovory. Volné, svobodné prohození slov. Několika. Například: vyhrál jistý konkurz, nepřijali jsme. Zjišťuješ pak důvody, zjišťuješ pak mnohé známé. Znamé tak, že to mají již přiklepnuté. Šaškárny a paskvily. A také televizní obrazovky. A nespočet brífinků, telemarketingů a teambuildingů. Nová doba si žádá nové. Nové kusy. Únava jako součást maratonského běhu k dosažení Dosažení. Někde uprostřed roku 97, nějaké naštvání. Zůstáváš celé odpoledne v jiném hotelu, hotelovém baru, a cosi si o nich zapisuješ. Tak jako teď uprostřed vilových čtvrtí pojmenovaných podle nějakých vojenských Baterií. Plukovníci a vedoucí jistých oddělení, úseků, departmentů. Vojenská poslušnost na vertikálních úrovních. Pasovat a zapasovat. Příkazy a bilance. Rozkazy a vykazování statistik. Vojenský dril v pohodových odměnách a obměnách. Další už jen překusování toho předchozího. Nadvláda personálních bossů, sklapanutí podpatků v oddělení úseku výzkumu práce.

Nenávidění počasí. Všechn ten přetlak někam přemístit. Sublimovat do čehosi nepodstatného. Stále ty stejné domy, mám pocit, že stoupám po stále stejných, známých schodištích. Další byty, kde jsem třeba jen na hodinu, něco vyzvednout, něco předat. Další a další nutné omyly na cestě někam vpřed. Tramvaje, spoje, které náhle nikam nevedou, jen možná k dalšímu večeru, kde zas něco možná dotřídí, domluví, začne domlouvat.

Naškrábat pár slov, odeznlých slov. Někak jsme vlečení, nějak chceme, chceme znát odpověď. Zrychlené kladení otázek. Vrstvíme pak staré noviny, výstřížky, ještě před vším tím začátkem facebookového chrlení. Zažloutlé strany neupomínající na nějakou minulost, ale na něco, co tady stále, nesesklepnutě, je. Minulost, kterou pak zasouváme, ale která vlastně minulostí vůbec není, ještě není. Je to jen odhozená část. Ta minulost, kterou nám stále kdosi nosí domů, s nějakými letáky a propagačními materiály na novou kampaň. Říká, že ví, říká, že už konečně ano ví, ale my se v tom dokonale ztrácíme. Některé minulosti trvají nekonečně dlouho a nelze je seřádat. Už to trvá dlouho a unavuje to. Únavu prý překonáváme nějakým křepčením v hudebním koutu připomínající trochu alternativní 80. léta. Ta podzemní, našťestí. Vynořování zas ale divných figur, postav jakoby nakreslených v nějakém bulvárním směšno-humoristicko chtěném magazínu. Potkáváme ty figury na terasách hospod a kdosi s nimi zas jednoznačně tyká, a vidíme také ty, co jen procházejí, co je míjejí, tak jako tenkrát v oněch osmdesátých, a co s tím nechtějí nic mít.

Další nějaký smutný stav. Ví, že to tady v těchto souvislostech bolí. Jinak někdy nevím, netuším nic. Něco je prázdné, jako tyto minuty. A ty další, a další tohoto večera. Jsou neskutečně dlouhé. Čekalo se tenkrát na cosi v temných pokojích, čekalo se na příchod, na odchod, na nějaké zprávy, na cokoli zvenku. Čas domu, který se překlopil do doby, která se jen tak tvářila. Měsíce a měsíce, a mezitím jiný, poměrně provzdušněný byt. Někáká doba provzdušnění, projasnění. Ptali jsme se: Jak jasno je, jak projasněno? Odpovědí nám vždy „za kolik“ a „proč“, a také se neptat. Povolné odpovědi na předem vyřčené otázky. Bylo krásné, jak vše bylo najednou povolené. Někým. Někáká nová strana, příjemnější, líbeznější, opět nějak nadřazená. Bylo hezké se ve městě, jako je Jablonec, ukazovat v jejích barvách. Celé město se tak nějak zahalilo do líbezné modré. A z finančního úřadu vlál prapor s logem strany. Ten nejsvobodnější, k tomu hrála ta píseň, že modrá je... – nemohli jsme protestovat. Chybělo ono proč. Naivní přesuny městem. Pak chystání nějakých smluv, úmluv, dohod. Všech těch podivných švarcsystémů moci. Domluvených náhod, a náhodných domluv. Devadesátá léta ospravedlňovala skoro vše.

Zas někde v nestejně stejných kavárnách. Nemožnost z mnoha důvodů, ale ještě se cosi nějak připomíná. Všechny ty cesty nočním městem kdesi na sklonku, kdy se cosi lomilo. Přelomy a překrývání. Ta dekáda s nulou jakoby značila, co se bude odehrávat. Všechno prý pak nahutit do krátkých odstavců, promluv-, někdy se ale neví, co říct. Týdny se někdy nedělo vůbec nic. Ani jsme možná nepostřehli to šestnáctileté posunutí. Je asi 10. srpna, s určitostí to však nemůžeme tvrdit, nevíme kolikátého roku, ale přesto jsme se kamsi dopřesunuli. Musíme na chvíli zakusit bolest, abychom věděli, že žijeme. Lehce vzít nůž, abychom zakusili pohyb. Lidé tady doslova zbožňují mrtvolné dny. Vyvalit se na „pláze“ kempů

Josef Straka (1972, Jablonec nad Nisou) je autorem pěti básnických nebo básnicko-prozaických knih, a jedné sbírky textů, která vyšla v příloze časopisu *Tvar* v edici *Tvary*. Zatím poslední básnická sbírka, *Malé exily*, vyšla v září roku 2014, stejně jako tři předchozí v nakladatelství Cherm. Jeho texty jsou v současné době přeloženy do 13 jazyků. Zúčastnil se několika mezinárodních básnických festivalů, doma i v zahraničí, naposledy byl vloni čestným hostem Festivalu International de Carte Transilvania v rumunském městě Cluj-Napoca.

a hospod, ležet a vpozdvečer začít nenápadně, ale souvisle pít. Nakonec se kolem půlnoci netrefit do dveří, ale to nevádí, stejně nás nikdo nevidí. A pak co? Punkový pokřik v nepunkovém duchu. Kontrapunkové. Ale mnozí si na to po pátém pivu a třetí vlně rund hrají. Předstírání hry na rockové hvězdy v rekreačním středisku. Být stále na turné, ale bez koncertů. Nechat to jen tak, odestát. Říká se tomu tak. Kymácení se pak směrem k chatkám a viladomům.

Někak se „ponížít“. Celý ten fascikl personálních spisů, agendy personálních asistentů. Ponížení k jejich představám, jak si rozparcelovávali naše životy, jak prý do nich vidí. Mysleli si to celou dekádu a pak všechny ty GPSky, facebookové profily a googlování. Všechna ta hodnocení, dotazníky, osobní pohovory jako zkouška proniknout do našich vnitřních životů. Osnovatelů dějů a jejich tajemné zastrkávání papírků do připravených šanonů. Jejich přepečlivě uchovávaný svět, svět jiných příběhů, v nichž se přehrabují s cílem vytáhnout cosi z lidí, nějaký zdroj světla, který by osvětlil jejich životy a dal jim jakous takous platnost. Dodávají podklady, ponížení k zadavatelům, ponížení sami k sobě. Už to nepotřebuji. Už nepotřebuji jiný život, o kterém bych snil, chci si vystačit s tím, co mám. To není rezignace, spíše touha po objevování. Společnost je nyní zatarasená, bez pohybu, v nějakém podivném zvláčení, ale pod povrchem už dlouho hrubne. Je někdy zajímavé žít ve společnosti, kde žádný pohyb není. Se vši tou krizí kolem roku 2006, kdy došlo k totálnímu zmrtnění, a proto nás již tolik nepostihlo to, co svět o dva tři roky později, byli jsme již „mrtví“. Psát jakousi kroniku totálního zmrtnění, s výjimkami, které se odehrávají „mimo“. Ten klinický ne-pohyb se postupně stává chronickým. V té chorobě si pak nějak zálibně libujeme, možná už nás ta choroba přerostla a dál už o ní ani nechceme vědět. Jsme zas jaksi šťastni, v bezstarostnosti, protože raději říkáme ANO, je to ostatně pozitivnější a pohodlnější než to nespolečenské ukřičené ne.

Publikované ukázky jsou fragmenty z roze-psané knihy krátkých básnivých próz s názvem Cizí země.